



GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6iea una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 40 doidioceri, or 3 galbini mon. suat6ria. Se prunumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tac'sa timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 53.

Brasiovu, 17/5 Iuliu 1864.

Anulu XXVII.

De adi incolo Gazet'a e silita a esi in locu de Sambata Duminec'a. — Red.

Anunciu.

Amesuratu conclusului adusu in siedinti'a II. a adunarei generale a Associatiunei transilvane, tienute la Blasiu in 8 Septembre c. n. 1863 p. 36, adunarea generala a Associatiunei transilvane pe anulu 1863/4 se va tien6 la Hatiegu in 1 Augustu calendariu nou, a. c.

Ceea ce prin ac6st'a, in sensulu §-lui 25 din statutele Associatiunei, se aduce la cunoscenti'a publica.

Dela presidiulu Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Sabiiu in 7 Iuniu c. n. 1864.

T. Cipariu m. p. vice-presiedinte.
Ioane V. Russu m. p. secretariu II.

Dela dieta.

Proiectu de lege

despre organisarea administratiunei politice.

§ 1. Administratiunea publica se va desparti de justitia in t6te instantiele.

§ 2. Administrarea publica se va portá de catra autoritatile regesci politice, in catu afaceri, care se tien6 de ac6st'a, nu s'au concrediutu spre conclucrare s6u decidere prin determinatiuni speciali legali comuneloru, ori altoru corpuri representative.

Mai incolo se esceptiun6sa t6te acele afaceri ale administratiunei publice, care sunt asemnate altoru autoritati regesci.

§ 3. In capulu administratiunei publice M. Principatu alu Transilv. va stá guvernatoriulu. Sub presiedinti'a si conducerea acestui'a va costá guvernulu r. din unu vicepresiedinte, si din numerulu de lipsa de consiliari de curte si guberniali, secretari, concipisti, practicanti de conceptu, din personalulu de manipulasiune necesariu, si din translatori jurati.

§ 4. Administratiunea municipieloru singulari (comitateloru, districteloru, pamentului secuescu si sasescu) o voru conduce, sub nemidiulocit'a ordinare sub guvernulu r. alu tierei, comitii supremi din Deesiu, Clusiu, Alb'a Iuli'a, Dev'a, Reginulu ungurescu, capitaniii supremi din Nasáudu si Fagarasiu, judele regescu din Odorheiu, judele regescu din Sabiiu si comitele natiunei sasesci.

§ 5. Acesti functiunari primari conducatori ai teritoriilor administrative singulari voru fi totudeodata si membri de senatu la r. guvernulu alu tierei, si se potu convocá in intrebari de ponderositate mare comuna din casu in casu de catra guvernatoriulu, s6u in urm'a unei demandari mai inalte, la consultarile guvernului tierei, la care densii voru participá apoi cu votu decisivu.

§ 6. Functiunariilor primari conducatori ai municipieloru singulari li se va dá spre a-i adiutori in ducerea afaceriloru pre lenga unu substitutu (antaiulu vice-comite, vice-capitanu, vice-jude regescu, substitutu de comite) personalulu de oficiu si servitiu, care va fi de lipsa.

§ 7. Cercurile, scaunele filiali, scaunele (vice-co-

mitatele, vice-capitanatele), care form6za in privinti'a administrativa unimea politica cea mai de diosu, se voru administrá de vice-comiti, vice-capitani, vice-judii regesci, cari sunt nemidiulocitu subordinati capului municipiului.

Si acelor'a li se va dá personalulu de oficiu si servitiu, care se va gasi de lipsa.

§ 8. In cetati voru av6 magistratele cetatienesci in privinti'a administratiunei politice sfer'a de activitate a acestoru vice-comiti scl,

§ 9. Spre indeplinirea servitiului sanitariu se va aplicá de regula in fiacare municipiu singulariu (§ 4) unu fisicu si unu veterinariu, pentru fiacare cercu (§ 7) unu medicu cercuale.

§ 10. Statulu personalu alu fiacarei autoritati politice se va fipsá amesuratu estinderei lucrariloru ei cu restringere rigor6sa pre longa recerinti'a efeptiva.

§ 11. Categoriile de oficiati de conceptu si manipulasiune, cum si cele de servitori pentru guvernulu r. alu tierei, apoi pentru administrarea municipieloru (§ 4) si cercuriloru (§ 7), precum si salariile acelor'a se potu ved6 din alaturatulu statu personale si salariale A) si din observatiunile de acelasu tienat6re (acelus'a B).

§ 12. Spre ingrijirea trebiloru simple ale cancelariiloru si celoru de scrisu se voru asemná, de 6re-ce pentru acestea de regula nu se voru sistemisá oficiati, deregatoriiloru diurne si pausiali de scrisu amesurate.

Pentru recerintiele oficiali si cancelariali, care se potu tractá cá pausalii si sub care se intielegu si iluminarea, apoi incaldirea localitatiloru oficiali, se va amesurá deregatoriiloru politice unu pausialu, si spre suportarea speseloru administratiunei, care nu se potu tratá cá pausalii, li se voru pune la dispositiune unu fondu corespundiatoriu pre longa decomputare.

§ 14. Guvernatoriulu si celoralalti membri ai personalului gubernialu le compete in t6te caletoriele de servitiu si de curte rebonificarile acelea, care vinu de a se computá strictu dupa normative.

§ 15. Celoralalte deregatorii politice li se voru dá, pentru acoperirea speseloru de caletorii ofici6se in teritoriulu propriu, la man'a capiloru de oficiu pausiali de calatorii.

Pentru calatorii in teritoriulu propriu in cauzele partideloru voru capetá oficiatii administratiunei politice diurne si bani de mile, cari se voru rebonificá de partide.

§ 16. Pre guvernatorulu, pre membrii senatului r. guvernulu alu tierei, pre capii conducatori ai singulareloru municipii (§ 4) si pre substitutii loru (§ 6), pre vice-comitii, vice-capitani, vice-judii regesci, judii regesci, i va denumi pré inalt'a S'a Maiestate c. r. apostolica, si va considerá prégratosu, cá intre membrii senatului r. guvernulu sa fia totudeun'a unulu din fiacare religiune prin lege recepta a marelui Principatu Transilvaniei, precum si cá barbatii chiamati la aceste functiuni se fia indigeni ai marelui Principatu Transilvaniei.

§ 17. Maiestatea S'a c. r. apostolica, va determiná prégratosu, sub care modalitati si conditiuni se se a-

plice, departe din postu, demisiuneze si se se tréca in stare de repausu timpurana séu permanenta si ceialti oficiali ai administratiunei publice. (Va urmá).

Siedinti'a din 12 Iuliu. Dupa ce in preséra sosi Ecs. S'a gubernatorulu si comisariulu r, de dieta c. Crenneville intempnatu de mai multe banderii si de corpurile deregatoriilor, presedintele Groisz provóca diet'a cá la 12 se salute pe r. comisariu. Cas'a acceptá propunerea, si dupa acést'a se ceti responsulu r. guvernulu la 2 interpelatiuni facute mai nainte de catra dep. Budacker si consoci:

La cea dintai sunatóre despre desfiintarea vamei de drumu si poduri in Ardélu responde r. guvernulu, cumca s'a intrepusu la Maiestate cu rogare, cá celu pucinu, pana candu repórtele de comunicatiune ale tieriei voru fi atatu de favoritóre, cá si in celelalte provincii ale Austriei — pana la altu tempu — se nu se puna vam'a in activitate in Ardélu. (Bravo!)

La a d ó u 'a interpelatiune facuta pentru controlarea si administrarea deosebitelor fonduri ale tieriei, despre bugetulu tieriei si déca guvernulu va cere si invoirea constitutionala a dietei la asiedierea aruncaturelor de contributiune scl., r. guvernulu responde, ca la socotelele despre fondulu de concurentia alu tieriei, bilantiurile ce au a se face dupa instructiunea din 8 Aprilu 1857 se voru impartasi dietei nu numai pe an. 1863, ci si pe venitoriu (despre trecutu nu cetimu). In toama si despre averile tuturor celorualte fonduri si fundatiuni ale tieriei, despre cari in scurtu se va face impartasire.

Ce privesce la bugetulu tieriei si la fondulu dessarcinarii pamentului pentru period'a finantiala dela 1 Novembre 1863 pana la finea lui Dec. 1864, elu se si afla propusu dietei, pentru pertractarea constitutionala, si catu mai curundu se va propune si bugetulu pe anulu 1865. Amanarea dietei pentru senatulu imperialu a facutu neposibila propunerea bugetului inainte de inceperea anului acestuia.

Fondurile tieriei si fundatiunile se afla inca totu in manipularea casei c. r. supreme a tieriei, inse ecsactoratulu c. r. provincialu pórtá control'a; si administrati'a loru stá subtu r. guvernulu, care deadreptulu fara influinti'a altoru deregatorii, care ar' fi neresponsabile dietei, emite tóte punerile la cale catra c. r. casa suprema a tieriei, cá casa de fonduri. Asia r. guvernulu n'a aflatu motivu a propune vre-una schimbare privitóre la manipularea fondurilor acestor'a, care ar' costá nóue spese fara a da mai bune garantii pentru securitatea averei tieriei. — Dupa acestea se si fini siedinti'a si cas'a beneventá pe r. comisariu dietalu, care in responsulu de multiamita 'si aretà dorinti'a de a vedé, ca consultarile dietei sunt inaintatóre de fericirea tieriei si consunatóre cu intentiunile regimului. — (Ecs. S'a in trecere prin Clusiu fù cu tóta caldur'a primitu si c. Mikó i dede spre onóre una cina, ér' dupa Ecs. S'a veni si br. Franciscu Kemény, fostulu cancelarlu alicu trans., totu in acelasu tempu la Sabiu. —

Siedinti'a din 13 Iuliu. Presedintele dupa cetirea protocolului si apromiterea, facuta la interp. lui Filtsch, ca va provedé cabinetulu de lectura alu dietei cu diurnale, provóca pe comitetulu celoru 3 propusetiuni próspete despre organizarea si impartirea tieriei se se adune in siedintia. Pantiu se emite pe 5 septemani si se cetece petitiunea comunei Rocna, data prin dep. Ioachim Muresianu, prin care se cere dela dieta dreptulu de a 'si avé deputatulu seu reprezentante la dieta, cum ceruse mai nainte si Blasiulu. Muresianu vré a intemeiá petitiunea, inse presedintele 'lu avisá la tempulu, candu va veni petitiunea la ordinea dilei. Muresianu dara propune, cá petitiunea acést'a se se predé comitetulu pentru preconsultarile ordinei dietale, ceea ce se si primi de dieta.

Mai incolo se cetesce responsulu regesc. guvernulu la interpelatiunea lui Wittstock si c., privitóre la fondulu paspórtelor pentru pucsi de venatu, care fiendu in cuprinsu de mai multe cóle lu vomu ecstrage de alta data; acumu se scimu atat'a, ca fondulu acest'a s'a intrebuintiatu in mai multe parti. — Dupa acést'a se ceti representatiunea, cá comitiva la articolulu de lege despre modificarea, sanctionarea si publicarea articuloilor dietali, care, dupa unele propusetiuni: cá, articuloii sanctionati subscrisi de Maiestate in originalu se se dè si la municipie si la ordinariate, ér' nu numai la cancelaria, la r. guvernulu, la archiv'a dietei, conventulu monosturului si capitululu din Alb'a, tóta se primì cum fù in proiectu. Se primi si comitiv'a la r. comisariu.

Presedintele propune dorinti'a lui C. Schnell pentru a

mai inmultu comisiunea urbariala, inse remase comitetulu de pana acum. Se mai ceti representatiunea pentru articolulu despre dietele deputatiloru si si regalistiloru dimpreuna cu comitivele si se primescu nemodificate. In fine presedintele provóca pe membrii comisiunei pentru scaderea aniloru militiei, cá se se constituiede, si pe celelalte comisiuni le provóca la activitate incordata, cá diet'a se aiba ce lucrá.

Pe astadi, Vineri, la ordinea dilei se puse reportulu comisiunei despre a 3-a propusetiune regia séu ordinea dietala, ori legea electorala! (Si deputatii romani cu concessiune — cá amici ai natiunei — óre nu voru alergá, cá se fia de facia la desbaterea si fipsarea basei nóstre de dreptu politicu?!)

— Ecs. S'a Eppulu bar. Siaguna a pornitu la baile din Mehadi'a dupa cum scrie „Tel. Rom.“ —

Reforme in unii articuli din patent'a urbariala.

I. Referintiele urbariale din marele Principatu alu Transilvaniei au fostu atatu de incurcate, séu precum se respica consiliariulu gubernialu Dr. Grimm,*) atatu de chaotice, in catu aceleasi inca neci prin preanalt'a patent'a imperatésca din 19 Iuniu 1854 nu s'au potutu lamuri atatu de bine, pentru-cá respektivele tribunale judecatoresci urbariale se fia in stare de a judeca intru intielesulu loru si a compune tóte diferintiele nenumerate ce s'au escatu intre „domni“ si „iobagi,“ fara a se teme ca voru asupra pe un'a séu alt'a din partile ne'nvoite.

Acela care cunósce nu numai din istori'a Transilvaniei, ci si din a Ungariei, Croatiei, Slavoniei si a Banatului tóte acelea fase triste si doreróse, prin care a trecutu asia numit'a cestiune urbariala séu rurala; celu care scia trufasi'a si cerbicós'a alipire a privilegiatiloru de privilegiile loru; acela care n'a uitatu, cum in diferite timpuri pre candu unii regi dorindu a 'si castiga amórea poporaloru si incercanduse a usiora si sórtea clasei muncitóre, intempinara cea mai obstinata resistintia din partea domniloru si a jupaniloru, — acela nu se va mira intru nimicu, déca cestiunea urbariala inoa neci dupa cutremurul politicu si socialu din 1848/9 si neci prin mesurile absolutistice dintre anii 1850 si 1860 si chiaru pana la 1864 inca nu s'au potutu compune si impacii.

Regimulu imperatescu a recunoscutu acestu reu mare si turburatoru de spirite, din care cauza Mai. S'a nu lipsi a provoca pe diet'a Transilvaniei spre a lua in desbatere cativa articuli din susu citat'a patent'a séu lege imperiala.

Publiculu scia, cumca comisiunea dietala a pregatitu operatulu seu intemeiatu pe respektivulu proieptu alu regimului. Ceea ce inse nu se póte sci inainte este, déca cu ocasiunea desbateriloru privitóre la articuloii patentei anumiti in proieptu, nu se voru mai desfasiura inca si alte cestiuni speciale privitóre totu la referintiele urbariale; eara acésta cu atatu mai virtosu, ca partea cea mai mare a locuitoriloru acestei tieri inca neci atata nu cunósce, dupa ce principii se regulara referintiele urbariale, pentru-ce trebuie se platesca toti locuitorii la fondulu dessarcinarii pamentului, precum si pentru-ce se platésca cutare suma si de ce nu mai multu, séu de ce nu mai puoinu.

Apoi eata ca intr'aceea regimulu prin unu altu proieptu de lege provóca pe dieta, pentru-cá se votese din partea tierii o suma mai insemnatóre la fondulu numitu urbarialu, séu fondulu dessarcinarii pamentului, precum se numese acelasu in limb'a oficiósá. De candu amu aflatu, cumca tier'a nóstra este datóre imperiului cu mai bine de trei milióne numerate fostiloru posesori de iobagi pe contulu Transilvaniei, o mesura cá acésta se potea prevedé cu atatu mai vertosu, cu catu sum'a ce ese in fiacare unu din crescatura urbariala**), nu copere neci interesele anuale care sunt a se plati la capitalulu intregu coprinsu in obligatiunile urbariale. Acésta impregiurare cu atatu e mai insufatóre de grija si mai intristatóre pentru locuitorii Transilvaniei, cu catu vedemu, ca alte cateva tieri, care inca sunt ingreunate cu cate unu fondu urbarialu destulu de mare, nu numai platescu interesele regulatu, ci au inceputu a plati inca si din capitalu, precum de es. Austri'a de diosu cu fondu urbarialu de 45,286.359 fl. eara Boemi'a unde inca fusese iobagia grea 52,842.829 fl. asemenea si mic'a Moravia cu 31,529.639 fl. si altele.

*) Das Urbarialwesen in Siebenbürgen. Wien 1863. Ne folosimu de acésta ocasiune spre a recomanda acea carte interesanta tuturor cunoscatoriloru de limb'a germana.

**) Zuschlüge für die Grundentlastung.

Intre acestea impregiurari noua ne vine a crede, cumca din tóte proieptele de lege destinate a ocupa pe diet'a tierii nóstre atatu estimpu, catu si in anulu viitoru, cea mai grea, mai incurcata, mai fatala, prin urmare si ceratóre de unu studiu mai aprofundatu, este aecla, pe temeulu caruia se va pertracta cestiunea urbariala. Mii de interese particulare, totuatarea patime si prejudetie de tóta plas'a se voru incruoi pe dinaintea membriloru legislativei si le voru ingreuna deliberatiunile lor. Si totusi chiamarea unui corpu legislativu este a pune temelia buna si tare la complanarea si impaciuirea intereselor, cum si a deseca pre catu numai se póte scaturiginea egoismului meschinu si a toturor patimeloru scarnave.

Atatea sute de ani domnii si jupanii *) acestoru tieri s'au tienutu pre sene de posesori **) atatu ai pamentului, catu si ai locuitoriloru lui; sut'a de ani asia numitii din asti (magnati, boieri protipendati) au tienutu in manile loru potestate absoluta, netiermurita asupra iobagiloru, infaciasiata mai de aprópe prin jus gladii, adica dreptulu de a lua viéti'a supusului ori-candu ar' fi aflatu ei cu cale, unu dreptu infricosiatu si fiorosu, carele neci prin urbariulu Mariei Telesiei nu s'a potutu sterge cu totul, in catu se póte dice cu dreptulu aceea ce „K. Közlöny“ disese mai deunadi cu atata delicatetia despre boierii moldavo-romani, cumca magnatii din tierile corónei unguvesci potea ucide pe supusii loru cá si pe porci.***) Pana la 1847 scopulu privilegiatiloru Transilvaniei respicatu pe facia, pronunsiatu de nenumerate ori la nenumerate ocazioni a fostu, cá déca totusi prin sil'a impregiurariloru ar' fi se se faca in referintiele urbariale vreo schimbare, aceea si in totu casulu se ésa asia, in catu privilegiatii se remana ascurati in proprietatea celei mai mari parti a pamentului tierii, adica ei prin ajutoriulu unei nóua legi urbariale se ocupe dela iobagi pre catu se va poté mai multe mosii colonicale si se le intrupe definitivu cu cealalta alodiatura a lor. Acésta idea, acestu scopu fatalu in gradulu celu mai inaltu se infintia si se ajunse deocamdata prin legea urbariala din a. 1847, carea se póte numi cu totu dreptulu urbariulu lui Iosika. (Dupa acelu urbariu se luà apoi in a. 1862/3 si camer'a legislativa moldavo-romanesca). Anulu 1848 desjuca acestu planu. Anulu 1854 inca ilu deochia, ilu incurca multu, ii lasa inse si cateva usie de esire pe din daraptu, ceea ce se continua pana in óra de facia causandu grija mare, suparari si adesea ruina la multe familii. Pana in catu va fi diet'a din 1864 in stare de a vindeca reulu acesta, pana la ce mesura va sci ea se faca dreptate oceloru asupriti, acesta e unu secretu ce mai sta inca ascunsu in sinulu viitorului. Datorint'a nóstra cá publicisti este a veni in ajutoriu dreptatii pre atata, pre catu ne lasa prea slabele nóstre poteri si pre catu ne suferu impregiurările domnitóre preste noi toti. Deci si pana candu acésta cestiune va veni la ordinea dilei in dieta, noi spre orientarea nóstra si a cititoriloru vomu impartasi óresicare sunoscintie pregatitóre spre a petrunde in natur'a cestiunii urbariale transilvane.

(Va urmă.)

Brasiovu 14 Iuliu. Ecsamenele anuale la diverse institute parte mare se finira si acumu decurgu acelesi si in gimnasiulu romanu. Din cifrele diverse, cari figuréza si pe paginile programelor, vedemu, ca in gimn. r.-cat. de aici au studiatu 19 romani gr.-c. si 1 gr.-res., a 'lu caroru profectu se vede si de acolo, ca 9 insi fura premiati, si neci unulu secundistu. In scólele luterane de aici studiaru 47 romani, si parenise, ca in gimnasiu sup. neci unulu nu se numerà intre eminenti.

In scólele romane din Brasiovu frecuentara estu tempu gimnasiulu 139 studinti toti romani gr.-res. si 2 gr.-cat. Scólele normale sunt impopulate cu 324 invetiacei si 75 fetitue, prin urmare in an. acést'a, spre multa bucuria! au studiatu in Brasiovu in tóte susunumitele institute 604 sufletiele rom., 66 in gimnasii straine si 538 in scólele centrale romane, care este din urma — depunu dupa cal. v. — ecsamenele.

*) Acésta espresiune se se ia in intielesulu popularu, cum amu dice boieri si boieranasi, nagyságos és tekintetes, pentruca de altumintrea dupa semnificatiunea etimologica pán si supán slavonescu este totu domnu.

**) Possessores, birtokosok, Besitzer.

***) Vedi: De jurisdictione dominali: Jus georgicum Regni Hungariae et partium eidem adnexarum Caroli Pfahler, doctoris juris universi etc. Keszthely 1820. Parte 1-a Sect. II. Cap. I. §§ 29—33, cum si urbariulu teresianu pentru Ungari'a etc.

— Duminec'a tr. fù esame din gimnastioa. Publiculu privitoriu erá iusemnatu si numerosu. Galeri'a salei bailoru de aburu, care e si casa de exercitiu, era plina. Aplausele de aici dovedeau nu numai deplin'a multiamire pentru sporiu, dar' si surprinderea pentru cele ce se esaminau.

Multiamirea dara pentru aducerea la viéti'a si progresulu acestei scóle au fostu mare si de adiunsu; si credemu cu sigurantia, ca fia-caruia dintre privitori i s'au ivitu trei intrebari: 1) Pe dn. N. Teclu cá initiatorulu acestei scóle, de altufelu destulu de lipsa, cum si cine 'lu va fi indemnatu a se jertfi spre a o incepe? 2) Cu ce mijlúce se va fi procuratu sal'a si aparatele necesarie si scumpe ce se vedu intr'ins'a, si i se va fi rebonificatu cumva órele de prelegere? Apoi a 3) daca sal'a se va esarenda, cum s'a publicatu, si daca dn. architectu Teclu merge in Romani'a, cum se aude; exercitarea gimnastioa va se remana pe diosu? Negutiatorii nostri cei laudabili cari n'au orutiatu avere pentru acele zidiri insemnate, cari s'au jertfitu pentru crescerea tienerimei, cari au ambitiune pentru totu ce e bunu si de lipsa, voru lasa ei pe fiulu dloru susu laudatu se emigrese, se 'si capete salariu airia? ca dloru nu i potu da?! Daca dloru si on. Eforia sunt convinsi, si sciu, ca desenulu e mai de lipsa teneriloru de catu multe alte studia, er' gimnastioa e la tóte institutele introdusa pentru intarirea corpului, una mai ne aparata cá alta, de ce se nu opréscu pe fiulu dloru D. archit. Teclu, cá se propuna aceste sciintie aici? Pana se voru deslega aceste intrebari noi i aducemu multiamita intima dlui initiatoru si maiestru gimnastioa. —

— !! O corespondintia din Muresiu Gezza ne descrie cu colori de intristare o furtuna cu grandina care cadu in marimea unui ou de porumbu in 17 Iuliu pe la 11 óre inaintea prandiului, si care a batutu hotarele la 9 sate din giuru asia de infioratoru, in catu nu numai semenaturele, dar' si pe 5 ómeni aflandui pe campu ieau nimicitu cu totul; alti 30 diacu in patu greu contusionati si mai multe animale perite.

Ghiaci'a nu s'a topitu in 5 zile. Noroiulu trece preste o diumetate de stanjinu. La vr'o 18 sate de pre lunga Muresiu diacu semenaturile sub apa. Locuitorii de pre acolo au adiunsu la sapa de lemnu, striga dupa ajutoru, ca altfelu voru lua lumea in capu.

Noi speramu, ca atatu in. r. guberniu, catu si capii besericeloru voru porni pentru cei cercati de elementu culegeri de mila timpuria. Ciuciu, Gebudu, M. Gezza, Atientisiu, M. Bogata, M. Ludosiu, Chetia, Datis, Sona etc. sunt cu totul espuse ajutóreloru si milei.

— **Stenografi'a romana.** Ne aflamu in placuta pusetiune a mai poté incunoscintia pe onor. publicu cetitoriu, cumca in scurtu va esi de su tipariu unu opusculu, care are de scopu a introduce si pe aici art'a stenografica in limb'a romana si a o popularisá intre romani. Nu trebue se mai demustramu folososulu celu mare si nepretiuibilu, care 'lu aduce Stenografi'a mai cu séma in viéti'a parlamentaria, pentru-ca elu este prea evidentu; vremu numai a atrage atentiunea publicului asupra acestui opsioru, alu carui autoru dn. Demetriu Racuciu, ascultatoriu de drepturi si stenografu actualu romanu in diet'a transilvana, a incercatu celu d'antaiu in Austri'a, dinpreuna cu dn. Moise Branisce totu juristu si stenografu dietalu, a aplicá acésta arta frumóea si necesaria si la limb'a romana. — Natiunea romana, care aici abia a intratu in viéti'a constitutionala si parlamentaria reclama cu mare dorintia astufeliu de juni devotati, cari prin esperiint'a si eruditiunea s'a contribue la domicilarea si a artei acesteia intre noi, ca-ci de a-ci incolo nu numai in dieta si in adunari ocazionali, ci chiaru si in forulu judecatorescu si chiaru si in prelegerile publice mai vertosu academice, neamanatu se va intrebuintia, déca se va popularisa, stenografi'a. — Noi credemu, ca dn. Racuciu, care a datu dovedi din practic'a s'a destulu de multiamitórie, parte la congresulu romanu din 1863, parte la adun. Associatiunei si mai vederate la dieta, si a carui desteritate se premiá si de Associatiunea nóstra, va corespunde prin acestu opusculu certintieloru unei stenografii apte pentru limb'a romana.

Opsiorulu s'a si pusu sub tipariu, partea tipariului on litere in tipografi'a diecesana, cealalta, stenografica inse in Vien'a, si peste un'a séu dóne septemani va esi la lumina; cu care ocaziune vomu anuncia si prenumeratiunea la elu, pentru-cá se incuragiamu zelulu celu laudabilu si sudórea cea nobil'a a auctorului prin concursulu nostru, celu pucinu la rebonificarea speseloru, premiarea osteneleloru si incuragiarea junimei la asemenea intreprinderi nationali. —

Tohanulu vechiu 8 Iuliu. Eri nópte pe la 2 óre dupa m. n. earasi mai arsera claditurele economice dela

17 locuitori. Asia acestu focu in 11 ani fù alu cincilea. Prin fiacare din acelea nenorociri isi perdura averile cate 17 pana la 25 si 30 familii; eara unele fusera lovite si de doua ori de sörte. Ce vi se pare, ca pre candu acestu satu de 400 familii portase armele cá granitiaru, in 50 ani abia s'a intemplatu o singura nenorocire de focu si atunci inca arse numai o casa. Semnu fôrte reu acesta. Esplice'si cauzele reului ori-cine cum va voi, ca noi ni-leanu explicatu atatu in privinti'a acestui satu, catu si in a altoru comune mai multe, in care moralitatea si relegiositatea in locu se dè inainte, mai vertosu recade sugrumata. Indiferentismulu clericiloru, betiile nenumerate, lips'a de scöle, necautarea besericei, esemplele straine inveninatöre, pe alocurea saracirea sistematica a poporului si alte cause mai multe concurgu la compererea totala a poporului. —

L e m b e r g 2 Iuliu. Una suma de arestari se facò aici din partea politiei din cauza, ca se aflara mai multe chartii revolutionarie pe la ei d. e. si la Eminovicz consiliariu tribunalului de apelatiune si la alti; ér' decanatele ruthenice ceru demisiunea din postulu de profesoru de theologia a Drlui I. Czerlunczakiewicz pentru gonirea clericiloru. —

Cronica esterna.

C a u s ' a d a n o - g e r m a n ' a interesésa pré multu pe pentarchismulu europénu. Angli'a vré intregitatea Daniei, si nu vré cá Germani'a se ocupe marin'a in marea nordica, care iar' fi periculösa negociului seu. Rusi'a vré susutarea Daniei chiaru si candu Schleswig-Holstainulu ar' remané statu autonomu, inse numai sub famili'a Oldenburgu, cu neci unu pretiu inse nu vré unirea scandinav. Franci'a susutiene principiulu nationalu in caus'a danesa, si nu vré pe ducele de Oldenburg, dómne feresce, ci numai pe Fridericu de Augustenburg, pe care la si primitu poporulu de duce alu Schleswig-Holstainului, ér' facia cu reg. Daniei se pare, ca ar' vré se devina lucrulu la uniunea scandinav. Germani'a vré dispositiune libera cu Holstain. si, déca poporulu din Schleswig vré, si cu anecsarea lui la Holstainu; inse Austri'a si Prusi'a se se plece decisiunei federatiunei. Prusi'a vré, cá Schleswig-Holstainulu se devina sub sene, si se crede, ca principiulu Ioane de Glücksburg, fiendu in Berlinu, cu pretiu de midiolocirea pazei ar' fi si imbiatu pe Prusi'a cu cesionarea Schleswig-Holstainului, fienduca fratineseu regele Daniei pórtá mare frica, ca trecundu germanii si pestá insul'a Alsen, danesii unionisti indata voru proclamá uniunea scandinav, si asia e multumitu mai bene cu pucinu de catu cu nemica. Principiulu Ioanu se afla acum in Parisu totu cu scopu de a midioloci una pace.

Intr'aceea regele Daniei inchimbà ministeriulu si c. Moltke presiedintele ministeriului inca se afla in Parisu se lucre cá se scape intregitatea monarchiei danese sub ori-ce conditiuni. Germanii s'aru invoi la acést'a déca Dani'a ar' intrá in federatiunea germana, inse Franci'a cu neci unu pretiu nu vrea acést'a, precum neci Angli'a.

FRANCIA. Parisu. In legatura cu cele impartasite in n. tr. despre alianti'a nordica mai reportamu, ca diurnalulu „Nation“ i se scrie din Berlinu, cumca cele 3 poteri apusane s'aru fi invoitu a intreprinde si una rectificare a grantieloru polonese, schimbandu intre sene unele parti de teritörie, ér' cumca poterile nordice s'au invoitu a pasi unumiu in tóte cestiuile, nu se deminte inca seriosu.

Totu dela Parisu se scrie cu datu 7 Iuliu, cumca si Bavari'a se apropia de statele nordice; apoi ca regimulu Franciei spriginitu de celealte poteri protectöre ale Greciei a indreptatu pe cale oficiösa contra regimulu austriacu una provocare, cá se 'si reincépa relatiunile diplomatice cu noulu rege alu Greciei, adause cu insulele ionice, care le intrerupsese cu departarea regelui Otto. Orizontulu politico-diplomaticu se mai intuneca si cu caus'a danesa, in care apusanii spriginescu pretensiunile nationale ale Germaniei, pre candu Rusi'a apromite si adjutöre materiale Austro-Prusiei, numai se nu concéda uniunea Scandinavica.

Ce e mai multu, ca diurnalulu anglu „The Owl“ dice ca se afla in pusetiune a reportá din fontana de cea mai buna auctoritate, cumca imp. Napoleonu cu 14 zile inainte de acést'a ar' fi trasu atentiunea solului austriacu, atasiatu la cabinetulu de Parisu, la pericolele, care si le ar' contrage Austri'a, candu ar' incheiá cu Rusi'a si Prusi'a alianti'a, ce s'a

deslarvatu. Napoleonu a datu a sci, cumca elu ar' privi una mesura cá acést'a a Austriei a fi indreptata numai in contr'a Franciei si relatiunile ambeloru acestoru state aru suferi in urmarea acestor'a fôrte multu. Asta impartasire trase dupa sene, ca Austri'a traganà a intrá in sant'a aliantia. Si de atuncia intre regimulu ambeloru acestoru Maiestati S'a inchimbatu una corespondintia seriösa asupr'a obiectului acestuia.“

ITALIA sta in pusetiune observatöre, si dupa dechiararea ministeriului facuta in parlamentu nu va neci a springini partid'a actiunei, dar' neci a pone capulu pe perina, oi vighiésa suptu arme spre a se folosi de impregiurari. Ducele de Montebello solulu Franciei din Petersburg se afla in Roma, unde Santi'a S'a Pap'a éراسi vorbi in contr'a apasarei religiöse a poloniloru si a uneloru apucaturi ale Sardiniei.

Regele Victoru Emanuele nu incetéza a midioloci la Napoleon, cá acum se 'lu ajute, cá poterile, care n'au vrutu pana acum alu recunöscce de rege alu Italiei, se o faca acést'a, si cá Austri'a se 'si reincépa comerciulu diplomaticu intreruptu. —

Telegramulu Redactiunei. Bucuresci 15 Iuliu 1 óra 50 m., sositu la 4 óre 25 m.

Intr'o ploclamatiune Principele espune rezultatulu calatoriei Sale la Constantinopole; esprime gratitudinea patriei catra curtea suzerana si poterile garante, si anuncia oficialmente, ca ele au recunoscutu actele din 2 Maiu sanctiunate prin plebiscitulu poporului, cu neinsemnatá modificatiuni. „Monitorulu“ publica statutulu, legea electorala; in consiliulu de statu instituitu si curtea de contabilitate se denumescu membri.

Sultanulu a daruitu pentru escundatii din Romani'a 2500 de lire ad. 155.000 lei. In Folticeni s'a decisu de regimulu a se tiené espositiune de agricultura si industria pe 20 Iul. v. Escundarile au fostu acolo atatu de infrisiate, in catu si multe dieci de vietii de ómeni se aflara prada furiei elementului. — Starea scöleloru din Romani'a are cele mai fromöse prospecte suptu ministeriulu acesta, precum cetiamu in „Monitoriu.“ —

Vien'a 1 Iuliu. Venimu cu present'a a Ve face cunoscutu, ca astadi amu deschisu in aceasta piatia o casa de Comisiöne, Speditiöne si Incasuri sub Firma

Perlea & Muresianu.

Basati, atatu pe o lunga esperientia comerciale insocita de cunoscentie intinse, catu si pe midiolöce materiale, potemu oferá onor. nostri Comitenti avantagiuri, prin care speramu a ne castiga deplin'a Dloru confientia.

Ne rogamu dara, a ne onora cu comandele Dvöstre si Ve incredintiamu ca voru fi esecutate cu cea mai mare atentiune si acuratetia, corespundietöre cerintieloru Dvöstre.

Binevoiti a lua cunoscentia de sub-semnarile nóstre si primiti incredintiarea consideratiunei ce Ve pórtá

Ai Dvöstre

Ioanu V. Perlea.

Iancu Muresianu.

Respunsuri. Sabiiu: D. P. P. V. Se se mai trimita cele 6 esemplare si pe sem. II. ? —

N. Inca restedi si pe sem. tr. Nu ne mai e prin potintia a credita, ca multi abuséza. —

H. Nu pentru 4 ci si ptr. 40; numai parolisti. — Mai multi: Pentru Ddieu, asteptati, cá se ve intentediu procesu pentru restantie? C. C. si cei restanti cu refuiél'a de 2—3 ani se nu fiti nepasatori; or se ve dau si in publicu si apoi si la procuratoru?

Adeveratii spijinitori ai diurn. acestuia, vechii nostri dd. corespondenti si alti mai noi, cari calca in urm'a celoru vechi din singurulu zelu nationalu si convictiunea, ca inca totu ar' fi una mare dauna pentru natiunea intréga, candu ar' apune aceste foi, primescu prin acesta una publica recunoscentia si multamire, nu in numele nostru numai, ci si in alu natiunei, ale carei interese, credemu, ca le cautamu cu totii!! — Cei ce facu pretensiuni mai mari, cá in dosulu loru se 'si ascunda indiferentismulu nationalu facia cu sprijinirea diurn., se vina incöce si se faca probe de omnipotentia, cá vediendu absolut'a neposibilitate de a face mai multu se nu fia atatu de rei romani. —